

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 29. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 118/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punktu un Meža likuma 44. panta trešo daļu un ceturtās daļas 3. punkta „a” un „b” apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam.

2. Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punkts noteic: „Krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē papildus šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajam aizliegts: atsavināt valsts vai pašvaldības īpašumā esošo zemi, izņemot likumos noteiktos gadījumus, kad personai ir tiesības iegūt īpašumā zemi zem ēkas (būves), ievērojot nosacījumu, ka īpašuma tiesības uz ēku (būvi) attiecīgajai personai ir nostiprinātas zemesgrāmatā.”

Meža likuma 44. panta trešā daļa noteic: „Valsts meža zeme pastāvīgā lietošanā netiek piešķirta un nav atsavināma vai privatizējama, izņemot šā panta ceturtajā un 4.¹ daļā noteiktos gadījumus.”

Savukārt šā panta ceturtais daļas 3. punkta „a” un „b” apakšpunkts paredz, ka zemesgrāmatā ierakstītās valsts meža zemes atsavināšanu vai privatizāciju var atļaut ar ikreizēju Ministru kabineta rīkojumu arī privatizējot, kā arī atsavinot zemi ēku (būvju) īpašniekiem:

a) lauku apvidos – zemi, ko aizņem ēkas (būves) un pagalmi, kā arī šo ēku (būvju) uzturēšanai nepieciešamo zemi līdz 0,5 hektāru platībā;

b) pilsētās – zemi, ko aizņem ēkas (būves) tādā platībā, kādā šī zeme ir ēku (būvju) īpašnieku likumīgā lietošanā (apbūvei), līdz 0,12 hektāru platībā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts kopsakarā ar 19.² panta sestās daļas 1. punktu prasa pieteikumā šādu uzskatu juridiski pamatot.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai ar Ministru kabineta rīkojumu (gads) gadā tika nodots privatizācijai nekustamais īpašums Jūrmalā. Vēlāk Ministru kabinets ar rīkojumu (gads) gadā atcēla savu iepriekš izdoto rīkojumu daļā par minētā īpašuma objekta nodošanu privatizācijai, jo konstatēja, ka šis īpašuma objekts atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā un tā sastāvā ir valsts mežs, bet Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punkts un Meža likuma 44. panta trešā daļa liedz atsavināt valsts īpašumā esošo zemi Rīgas jūras līča piekrastes 300 metru aizsargjoslas teritorijā un valsts meža zemi. Līdz ar to šis īpašuma objekts neesot privatizējams. Pieteikuma iesniedzēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot atcelt šo Ministru kabineta rīkojumu, taču tiesa atzina pārsūdzēto rīkojumu par tiesisku un turklāt atzina, ka Ministru kabineta sākotnējam rīkojumam par īpašuma objekta privatizāciju neesot sekojusi

konkrēta iestādes rīcība vai starplēmums, kas varētu dot Pieteikuma iesniedzējai aizsargājamu paļāvību par valsts īpašuma objekta privatizāciju.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka Pieteikuma iesniedzējai būtu piemērots un tādējādi varētu radīt pamattiesību aizskārumu Meža likuma 44. panta ceturtnās daļas 3. punkts, kas ietver „a” un „b” apakšpunktu. Šī norma paredz izņēmuma gadījumus, kuros nekustamo īpašumu izņēmuma gadījumā var nodot privatizācijai. Taču Pieteikuma iesniedzējai tā nav piemērota, jo ir atteikta īpašuma privatizācija, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punktu un Meža likuma 44. panta trešo daļu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Aizsargjoslu likuma 36. panta trešās daļas 1. punkts un Meža likuma 44. panta trešā daļa tās pamattiesības aizskar tādējādi, ka liedz tai privatizēt valsts īpašumā esošu nekustamo īpašumu, kas atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā un kuras sastāvā ir arī valsts mežs. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka Pieteikuma iesniedzējai jau būtu radušās tiesības uz šī nekustamā īpašuma iegūšanu savā īpašumā.

Satversmes tiesa jau vairākkārt atzinusi, ka Satversmes 105. pants paredz visaptverošu mantiska rakstura tiesību garantiju. Ar „tiesībām uz īpašumu” saprotamas visas mantiska rakstura tiesības, kuras tiesīgā persona var izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 3. jūlija sprieduma lietā Nr. 2014-12-01 14.1. punktu*). Savukārt ar „īpašumu” šajā pantā saprotams vai nu „eksistējošs īpašums” vai līdzekļi, ieskaitot prasījumus, attiecībā uz kuriem pieteicējs var pamatot, ka tam ir vismaz tiesiska paļāvība uz efektīvu īpašuma tiesību iegūšanu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 19. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-02-01 5.2. punktu un 2018. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2016-04-03 18.5. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja ir vispārīgi norādījusi, ka, ja nekustamā īpašuma objekts nav nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai vai komercdarbībai, jebkuram esot tiesības paļauties, ka šāds objekts tiks nodots privatizācijai. Pieteikuma iesniedzēja kā nekustamā īpašuma nomnieks pieteikusi savas pirmpirkuma tiesības uz objektu, kas radot paļāvību uz to, ka tā varēs objektu

privatizēt. Taču Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, vai šāda paļaušanās bijusi likumīga, pamatota un saprātīga. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka tai būtu radušās tiesības vai tiesiskā paļāvība uz valsts īpašumā esoša nekustamā īpašuma privatizēšanu. Savukārt personas vēlmi iegūt savā īpašumā tādu nekustamo īpašumu, uz kuru personai nav radušās īpašuma tiesības vai tiesiskā paļāvība uz īpašuma tiesību iegūšanu, Satversmes 105. pants neaizsargā.

Tādējādi pieteikumā nav pamatots, ka apstrīdētās normas būtu radījušas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 118/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele